

Handläggningen av en intagens begäran om utlämnande av ett placeringsunderlag m.m.

Anmälan

I en anmälan, som kom in till JO den 24 september 2009 och kompletterades den 22 oktober 2009, framförde AA klagomål mot Kriminalvården, häktet Salberga. Han anförde bl.a. följande. Ett brev som den 5 september 2009 lämnades av intagna till klientansvarig har förkommit. Brevet handlade om personalens bemötande mot intagna. Ett placeringsunderlag daterat den

18 september 2009, som han fick del av, innehöll flera felaktiga uppgifter. Han begärde att få en kopia av placeringsunderlaget, men har ännu inte fått detta. Under den tid som han varit intagen i häktet, cirka två månader, har han begärt att få kopior och skriftliga svar på olika hemställningar. Han har emellertid inte fått några kopior av hemställningarna. Flertalet av dessa har han inte heller fått något svar på.

Utredning

Anmälan remitterades till Kriminalvården för yttrande. I sitt remissvar anförde Kriminalvården, region Mitt, genom dåvarande regionchefen BB, följande.

Kriminalvården, region Mitt har inhämtat uppgifter från tf. kriminalvårdsinspektör CC. Hon uppger följande.

Angående inlämnat brev

CC talade med AA om hans missnöje med viss personals uppträdande utifrån vad som framkom i brevet. Han tyckte att personalen skulle vara glad på jobbet. I samtalet förklarade CC att varje person är olika och att detta i sin tur påverkar hur man uppfattas. En persons sinnesstämning kan också skifta från dag till dag. Hon förklarade att de krav hon ställer på personalen är att de ska göra sitt jobb och ha ett korrekt bemötande mot alla intagna. Hon uppfattade det som att AA var nöjd med samtalet och att de förstod varandra. I samtal med andra häktade som vistades i häktet Salberga under den tid som AA var intagen där, har hon fått intrycket av att åsikterna i brevet i hög grad var AA:s egen uppfattning och att innehållet inte speglade samtliga intagnas åsikter.

Angående upprättat placeringsunderlag

När AA delgavs placeringsunderlaget, uppmärksammade han att det fanns uppgifter i placeringsunderlaget som inte stämde. Personalen rättade då till de felaktiga uppgifterna och delgav därefter AA placeringsunderlaget med korrekta uppgifter. Ett placeringsunderlag som inte är fastställt fungerar som en arbetskopia och när ändringar görs så försvinner tidigare införda uppgifter. När ändring i placeringsunderlaget görs strimlas tidigare utskrifter då de inte längre är gällande. Detta har AA fått förklarat för sig och är anledningen till att han inte kunnat få någon kopia på det placeringsunderlag han först blev delgiven.

Angående inlämnade hemställan

De hemställan som lämnas in behandlas i tur och ordning och enligt det regelverk som finns. CC har frågat all sin ordinarie personal hur de gör i det fall en intagen begär en kopia av en inlämnad hemställan. Samtliga uppger att de lämnar en kopia på inlämnad hemställan. Eftersom det endast finns en kopiator på bottenvåningen i häktes hus 10 så kan de oftast ej ordna en kopia omedelbart, en viss handläggningstid krävs. Normalt får de dock en kopia samma dag, senast dagen efter.

Kriminalvårdens bedömning

CC har i samtal med AA besvarat hans synpunkter på personals uppträdande. Hon har uppfattat att han var nöjd med detta samtal.

Under våren 2009 har regionjurister haft utbildning för samtliga tillsvidareanställda vid anstalten och häktet Salberga, där bl.a. frågor om tillhandahållande av kopior av allmänna handlingar tagits upp. AA:s påstående om att han inte fått svar på en del inlämnade hemställan är för opreciserade för att närmare kunna bemötas.

Hantering av placeringsunderlaget har gjorts på ett korrekt sätt, efter kommunikering har rättelse gjorts.

AA yttrade sig över remissvaret.

I ett beslut den 31 mars 2011 anförde *chefsJO Nordenfelt* bl.a. följande.

Bedömning**Brevet till klientansvarig**

Av Kriminalvårdens remissvar framgår att det aktuella brevet inte förkommit. Mot bakgrund av vad Kriminalvården anför om personalens bemötande mot intagna finner jag inte skäl att kommentera AA:s klagomål i denna del. Jag konstaterar endast att det som har framkommit genom utredningen inte ger anledning till kritik.

Placeringsunderlaget

Av utredningen framgår att AA begärde att få en kopia av det placeringsunderlag han först fick del av. Han fick emellertid förklarat för sig att hans önskemål inte kunde tillgodoses och varför så var fallet.

Enligt Kriminalvården är ett placeringsunderlag som inte fastställts att anse som en arbetskopia som inte sparas när ändringar görs i underlaget. För att denna rutin ska kunna godtas krävs att det ännu inte fastställda placeringsun-

derlaget inte är att betrakta som en allmän handling. En allmän handling får nämligen inte förstöras, göras oläslig eller utplånas om det inte finns ett gallringsbeslut. Frågan är således hur det förhåller sig med placeringsunderlagets karaktär i detta fall.

Grundläggande bestämmelser om allmänna handlingars offentlighet finns i 2 kap. tryckfrihetsförordningen (TF). Kapitlet reglerar även primärt frågan om utlämnande av allmänna handlingar. Av 2 kap. 3 § första stycket TF framgår att en handling är allmän, om den förvaras hos myndighet och enligt 6 eller 7 § är att anse som inkommen till eller upprättad hos myndighet.

I 2 kap. 7 § första stycket TF föreskrivs att en handling anses upprättad hos myndighet, när den har expedierats. Handling som ej har expedierats anses upprättad när det ärende till vilken den hänför sig har slutbehandlats hos myndigheten eller, om handlingen ej hänför sig till visst ärende, när den har justerats av myndigheten eller på annat sätt färdigställts.

Av 2 kap. 9 § andra stycket TF framgår att utkast eller koncept till myndighets beslut eller skrivelse och annan därmed jämställd handling som ej har expedierats inte anses som allmän handling, såvida den inte tas om hand för arkivering.

Avgörande för huruvida ett placeringsunderlag som inte fastställts är att anse som en allmän handling är om det förhållandet att AA fått del av underlaget innebär att handlingen därigenom får anses expedierad enligt 2 kap. 7 § TF och därför blivit allmän.

Vad som avses med att en handling är expedierad framgår inte av TF. Av bl.a. förarbeten och doktrin framgår emellertid att en handling inte under alla omständigheter anses expedierad för att en person som inte tillhör myndighetsorganisationen får del av den. Sålunda anses s.k. delning inte utgöra en expedition i TF:s mening. Med delning avses att man under beredningen av ett ärende tar del av synpunkter från t.ex. olika experter.

För egen del konstaterar jag att inhämtandet av synpunkter från den intagne närmast framstår som en del av utredningen inför fastställandet av ett placeringsunderlag. Jag kan således acceptera ett synsätt som innebär att ett ej fastställt placeringsunderlag inte är en allmän handling trots att den intagne fått del av det. Ytterst är dock detta en fråga för domstol att besvara.

Om en myndighet gör bedömningen att en handling inte kan lämnas ut, t.ex. på grund av att den inte är allmän, ska den som begärt att få ut den emellertid informeras om detta. Han ska också, enligt 6 kap. 3 § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), informeras om möjligheten att begära myndighetens prövning och om att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att beslutet ska kunna överklagas. Sökanden har rätt att få ett beslut som går att överklaga oavsett vad som är grunden för att inte lämna ut efterfrågade handlingar. Att

myndigheten ska upplysa sökanden om hur han kan överklaga ett avslagsbeslut följer av 21 § förvaltningslagen (1986:223).

Det framgår inte av utredningen att Kriminalvården informerat AA om möjligheten att begära myndighetens prövning och om att det krävs ett skriftligt beslut av myndigheten för att han ska kunna överklaga beslutet. Kriminalvården kan inte undgå kritik för det inträffade.

Inlämnade hemställningar

AA har gjort gällande att han begärt att få kopior av sina hemställningar, men inte fått några. Flertalet av hemställningarna har han enligt egen uppgift inte heller fått något svar på. Kriminalvården har inte i detalj bemött AA:s påståenden. Det som AA har anfört i denna del är inte tillräckligt preciserat för att jag ska kunna göra något uttalande. Jag anser inte att det finns tillräckliga skäl att genom ytterligare utredning försöka få klarhet i saken.

Vad AA anfört i övrigt föranleder inte någon ytterligare åtgärd.